

ΟΡΧΟΜΕΝΟΣ
ΒΟΙΩΤΙΑΣ
ORCHOMENOS
IN BOEOTIA

ΒΟΙΩΤΙΑ / BOEOTIA

Ορχομενός υπήρξε σημαντικότερη πόλη της Βοιωτίας και γνώρισε ιδιαίτερη ακμή κατά τους μυκηναϊκούς χρόνους. Η πόλη αναφέρεται από τον Όμηρο, τον Στράβωνα και τον Πausανία ως ένα από τα ισχυρότερα κέντρα του ηρωικού παρελθόντος, με αμύθητα πλούτη.

Οι ανασκαφές που διενεργήθηκαν στον Ορχομενό από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι σήμερα απέφεραν πλούσιους καρπούς που τεκμηριώνουν τη συνεχή κατοίκηση του χώρου από το 2200 π.Χ. μέχρι τη ρωμαϊοκρατία. Η αρχαία πόλη εκτεινόταν στις πλαγιές ενός χαμηλού λόφου που σχηματίζεται στις ανατολικές υπώρειες του όρους Ακοντίου. Η ακρόπολη των ιστορικών χρόνων διαμορφώθηκε στα ψηλότερα τμήματα του λόφου. Τον 5ο αι. π.Χ. ο Ορχομενός αποτελούσε μέλος του Βοιωτικού Κοινού. Παρέμεινε δεμένος στο άρμα της Θήβας μέχρι το 395 π.Χ., οπότε, κατά τη διάρκεια του Βοιωτικού πολέμου, συμμαχισε με τους Σπαρτιάτες εναντίον των Θηβαίων. Το 364 π.Χ. η πόλη καταστράφηκε από τους Θηβαίους. Επανιδρύθηκε από τον Φίλιππο Β΄ της Μακεδονίας μετά τη μάχη της Χαιρώνειας (338 π.Χ.). Στις πολεμικές επιχειρήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου εναντίον των Θηβαίων (335 π.Χ.), ο Ορχομενός τάχθηκε στο πλευρό των Μακεδόνων. Ο Αλέξανδρος αντάμειψε την πόλη με παραχώρηση προνομίων, όπως την επέκταση του οχυρωτικού περιβόλου της. Κατά τη διάρκεια του 3ου και του 2ου αι. π.Χ. ο Ορχομενός με τις άλλες μεγάλες πόλεις της Βοιωτίας (Θήβα, Πλαταιές, Θεσπιές και Τανάγρα) συγκρότησαν εκ νέου τη Βοιωτική Ομοσπονδία. Καταστράφηκε από τον Ρωμαίο στρατηγό Σύλλα το 86 π.Χ. κατά τη διάρκεια των Μιθριδατικών πολέμων. Από τους οικισμούς των προϊστορικών χρόνων είναι γνωστά: α) κυκλικά και αψιδωτά οικήματα της 3ης χιλιετίας π.Χ. (στην περιοχή του θολωτού τάφου), β) πλούσια κτερισμένες ταφές σε λακκοειδείς τάφους του 1600 π.Χ. (Βορειοδυτικά του θεάτρου), γ) συγκρότη-

μα δωματίων σε τρεις ομόροπες πτέρυγες, που χρονολογείται το 1300 π.Χ. και ταυτίζεται με ανακτορικό οίκημα (στον περίβολο του βυζαντινού ναού της Παναγίας Σκριπούς) και δ) ο εντυπωσιακός θολωτός τάφος του Μινύου, που χρονολογείται το 1250 π.Χ.

Ο θολωτός τάφος, που ερευνήθηκε από τον Η. Schliemann το 1880-1881, ήταν υπέργειος. Είχε μακρύ δρόμο πρόσβασης, που σήμερα δεν σώζεται, βαθύ στόμιο με υπέρθυρα που ζύγιζαν πολλούς τόνους, κυκλικό ταφικό θάλαμο, διαμέτρου 14 μ., και μικρό πλευρικό δωμάτιο, την οροφή του οποίου αποτελούσαν λίθινες πλάκες με ανάγλυφη διακόσμηση από σπείρες, ρόδακες και άνθη παπύρου. Ο τάφος είχε συληθεί από τους αρχαίους χρόνους. Στο εσωτερικό του θόλου βρέθηκαν βάζοι για αγάλματα και βάση βωμού που χρονολογούνται στον 3ο αι. π.Χ. Οι ανασκαφές έφεραν ακόμη στο φως, στα δυτικά του θολωτού τάφου, το θέατρο της πόλης, που χρονολογείται στον 4ο αι. π.Χ. Σύμφωνα με τις επιγραφικές μαρτυρίες και τα ανθήματα, στον χώρο του θεάτρου θα τελούνταν και τα Χαριτήσια, δηλαδή μουσικοί αγώνες προς τιμήν των Χαρίτων. Θα πρέπει ακόμη να αναφερθούν οι ναοί του Διονύσου και Ασκληπιού των ιστορικών χρόνων. Τα ψηλότερα μέρη του λόφου οχυρώθηκαν κατά τον 4ο αι. π.Χ. Τότε κατασκευάστηκε στην ψηλότερη κορυφή του λόφου μεγάλος πύργος, που ενσωματώθηκε στον οχυρωτικό περίβολο. Κατά τον 9ο αι. μ.Χ., το 874, χτίστηκε πάνω στο αρχαίο ιερό των Χαρίτων ο ναός της Παναγίας Σκριπούς από τον Λέοντα Βασιλικό Πρωτοσπαθάριο, όπως μας πληροφορούν οι πολλές εντοιχισμένες στο μνημείο επιγραφές. Ο ναός, που φέρει πλούσιο γλυπτό διάκοσμο και υλικό από αρχαία μνημεία σε β΄ χρήση, ξεχωρίζει για τον αρχιτεκτονικό του τύπο, μεταβατικό προς τον σταυροειδή εγγεγραμμένο με τρούλο ναό.

Orchomenos was a very important Boeotian city and was particularly prosperous in Mycenaean times. It is referred to by Homer, Strabo and Pausanias as one of the strongest centres of the heroic past, with legendary wealth.

Excavations carried out at Orchomenos since the end of 19th century have yielded rich fruit, which attests to the continuous occupation of the area from 2200 BC down to Roman times. The ancient city extends over the slopes of a low hill in the eastern foothills of Mount Akontion. The acropolis of historical times was laid out on the higher parts of the hill. In the 5th c. BC Orchomenos was a member of the Boeotian League. It continued to be tied to Thebes until 395 BC, when, during the course of the Boeotian War, it entered into alliance with the Spartans against Thebes. In 364 BC, the city was destroyed by the Thebans. The city was refounded by Philip II after the battle of Chaironeia (338 BC). During Alexander the Great's campaign against Thebes (335 BC), Orchomenos took the side of the Macedonians. Alexander recompensed the city by granting it privileges, such as the extending of its fortification wall. In the 3rd and 2nd c. BC, Orchomenos and the other big cities of Boeotia (Thebes, Plataia, Thespias and Tanagra) reformed the Boeotian League. Orchomenos was destroyed by the Roman general Sulla in 86 BC, during the Mithridatic Wars. Of the prehistoric settlements, the following structures are known: a) circular and apsidal buildings of the 3rd millennium BC (in the area of the tholos tomb); b) burials with lavish grave offerings in pit graves dating from about 1600 BC (to the north-west of the theatre); c) complexes of rooms in three balanced wings,

dating to about 1300 BC and identified with a palace building (in the grounds of the Byzantine church of Panayia Skripou); and d) the impressive tholos tomb of Minyas, dated to about 1250 BC.

The tholos tomb, which was excavated by H. Schliemann in 1880-1881, rose above ground level. It had a long dromos which is no longer preserved, a deep doorway with a lintel weighing many tons, a circular burial chamber 14 m in diameter, and a small side room, the ceiling of which is formed of stone slabs decorated with relief spirals, rosettes and papyrus flowers. The tomb was robbed in ancient times. Inside the tholos were found a statue base and a base for an altar, dating from the 3rd c. BC. Excavations to the west of the tholos tomb have brought to light the city theatre, which dates from the 4th c. BC. According to the evidence of inscriptions and dedications, the theatre will have been the venue of the Charistia, the musical contests held in honour of the Graces (Charites). Mention should also be made of the temples of Dionysos and Asklepios, which date from historical times. The uppermost parts of the hill were fortified in the 4th c. BC, when a large tower was built on the highest peak of the hill and later incorporated into the fortification wall. During the 9th c. AD, in 874, the church of Panayia Skripou was erected above the ancient sanctuary of the Graces; according to a number of inscriptions incorporated into the monument, it was built by Leon Basilikos Protospatharios. The church, which has rich sculptural decoration and incorporates material from ancient monuments in second use, is of a distinctive architectural type, transitional to the domed cross-in-square church.

1. ΤΑΦΟΣ ΜΙΝΥΟΥ
2. ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΚΡΙΠΟΥΣ - ΙΕΡΟ ΤΩΝ ΧΑΡΙΤΩΝ
3. ΟΙΚΙΕΣ - ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΑ
4. ΝΑΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ
5. ΑΚΙΔΑΛΙΑ ΠΗΓΗ
6. ΝΑΟΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ
7. ΠΥΛΗ
8. ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ
9. ΘΕΑΤΡΟ
10. ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΑ
11. ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΣΩΖΟΝΤΟΣ
12. ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

1. TOMB OF MINYAS
2. CHURCH OF PANAYIA SKRIPOU - SANCTUARY OF CHARITES
3. HOUSES - PUBLIC BUILDINGS
4. TEMPLE OF DIONYSOS
5. AKIDALIA SPRING
6. TEMPLE OF ASKLEPIOS
7. GATE
8. MACEDONIAN TOWER
9. THEATRE
10. PRIVATE BUILDINGS
11. CHURCH OF AYIOS SOZON
12. CHURCH OF AYIOS GEORGIOS

ΟΡΧΟΜΕΝΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

ORCHOMENOS IN BOEOTIA

ΒΟΙΩΤΙΑ / BOEOTIA

i T: 22610 32474

ΚΕΙΜΕΝΟ: Ε. ΚΟΥΝΤΟΥΡΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΑΠ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

TEXT: E. KOUNTOURI
GENERAL SUPERVISION: ARF, PUBLICATIONS
DEPARTMENT

ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
MONUMENTS AND MUSEUMS OF GREECE
e-Ticketing system

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
HELLENIC REPUBLIC
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Ministry of Culture and Sports

Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων
Archaeological Resources Fund

www.tap.gr